

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Jordbruksverket

Yttrande över Jordbruksverkets förslag till föreskrifter om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

I remissen anges att förslaget inte bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt och att konsekvensutredningen därför inte innehåller någon beskrivning i vissa avseenden. Enligt Regelrådets bedömning kan det dock inte uteslutas att förslaget får effekter av betydelse för berörda företag. Regelrådet väljer därför att yttra sig i ärendet

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändring i föreskrifter om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar.

I den del som avser landlevande djur föreslår Jordbruksverket följande ändringar:

- Det förtydligas i föreskrifterna vilka bestämmelser som gäller för landlevande djur respektive vattenlevande djur. När det gäller de landlevande djuren görs också skillnad mellan hållna och vilda landlevande djur. När begreppet djur av berörda djurarter används bedöms det inte vara nödvändigt att förtydliga att det är landlevande djur som avses eftersom det handlar om specificerade arter enligt definitionen i 1 kap 4 § i föreskrifterna.
- Enligt 7 kap 2 § i nu gällande föreskrifter ska en aktör som ansvarar för en anläggning som håller fjäderfä och som ligger i en skyddszon som har upprättats med anledning av ett utbrott av Newcastlejuka rapportera in produktionsdata i enlighet med Jordbruksverkets instruktioner. Enligt det nu remitterade förslaget ska aktörerna rapportera in produktionsdata även vid utbrott av högpatogen aviär influensa.¹ Bakgrunden till ändringen är utbrotten av nämnda influensa under säsongen 2021/2022.

¹ Båda de nämnda sjukdomarna är så kallade åtgärdssjukdomar, se definition nedan.

- Två paragrafer, 7 kap 1 § och 3 §, i nu gällande föreskrifter har slagits ihop till en paragraf. Det medför att de säkerhetsåtgärder som ska vidtas gäller både för utbrott till följd av högpatoget aviär influensa och även Newcastle sjuka.
- Vid ett utbrott av en A-sjukdom² på en anläggning, ett livsmedels- eller foderföretag, anläggning för animaliska biprodukter eller andra platser, inklusive transportmedel, ska Jordbruksverket omedelbart upprätta en restriktionszon runt den drabbade anläggningen eller platsen. Det framgår av artikel 21.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/687.³ Genom Jordbruksverkets beslut om upprättande av restriktionszoner aktiveras bestämmelserna i 8 kap om villkor för bland annat förflyttningar inom, till, från eller genom zonen. Bestämmelserna anger bland annat att det krävs Jordbruksverkets tillstånd för förflyttning av hållna djur av berörda djurarter och produkter av sådana djur inom, till och från en restriktionszon.
- Bestämmelser i 8 kap 9 och 10 §§ har justerats så att kravet på ett utfärdat dokument som ska följa med transporter av djur och produkter och som ska kontrasigneras av mottagaren nu bara gäller transporter från anläggningar i en skyddszon. I nu gällande föreskrifter gäller kravet på ett sådant dokument alla transporter av djur och produkter som utförs med tillstånd från Jordbruksverket, oavsett om transporten sker från anläggningar i skyddszon eller övervakningszon. Bestämmelsen i 9 § har också ändrats för att tillåta att utfärdandet av följedokumentet utförs antingen av den ansvariga veterinären eller av en annan person som Jordbruksverket har utsett för detta. Ett skäl till ändringen är att Jordbruksverket har sett praktiska svårigheter med att ha veterinärer på plats vid alla transporter som genomförs från anläggningar i den upprättade restriktionszonen.
- Bestämmelser om åtgärder vid bekräftat utbrott av högpatoget aviär influensa hos vilda fåglar i nuvarande 9 kap 6 och 7 §§ flyttas till ett eget kapitel för att förtydliga att ett utbrott av sjukdomen hos vilda djur inte nödvändigtvis måste ha inträffat inom Sveriges gränser för att ett högriskområde ska kunna upprättas. Bestämmelserna om upprättande av högriskområde för högpatoget aviär influensa är ett sätt för Jordbruksverket att vid bekräftade utbrott av sjukdomen även utanför Sveriges gränser minska risken för överföring av viruset från vilda fåglar till fjäderfä eller andra fåglar i fångenskap i landet, genom skärpta åtgärder för biosäkerhet. Bestämmelserna har EU-rättslig bakgrund. Det bakomliggande genomförandebeslutet med uttryckliga bestämmelser om upprättande av högriskområde för högpatoget aviär influensa föreligger inte längre, men Jordbruksverket anser att det fortfarande finns skäl att ha kvar nationella bestämmelser om högriskområden för högpatoget aviär influensa samt ange vilka riskreducerande åtgärder och åtgärder för biosäkerhet som ska gälla inom ett sådant område. Syftet med åtgärderna anges vara att förhindra direkt eller indirekt kontakt mellan vilda fåglar, särskilt flyttande vattenfåglar, och fjäderfä, särskilt ankor och gäss.

² A-sjukdomar är så kallade åtgärdssjukdomar, såsom klassisk svinpest, mul- och klövsjuka, Newcastle sjuka, med flera.

³ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/687 av den 17 december 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om förebyggande och bekämpning av förtecknade sjukdomar.

- Möjligheterna att medge undantag (dispens) från bestämmelserna i föreskrifterna har ändrats.

Föreskriftsförslaget kommer att träda i kraft under 2023.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att den 21 april 2021 började EU:s djurhälsolag⁴ tillämpas. Denna reglering innebär en mer samlad lagstiftning på djurhälsoområdet och ersätter ett stort antal beslut, direktiv och förordningar på EU-nivå. Med anledning av EU:s djurhälsolag pågår en översyn av den nationella lagstiftningen på djurhälsoområdet. Syftet är att anpassa lagstiftningen till EU:s djurhälsolag och att få till stånd en modern och sammanhållen lagstiftning med en tydlig systematik.

Vidare anges att de svenska bestämmelserna på djurhälsoområdet finns sedan tidigare huvudsakligen i Jordbruksverkets föreskrifter. I och med att både den EU-rättsliga regleringen har gjorts om och att det pågår ett omfattande arbete att skapa en nationell samlad djurhälsolag och djurhälsoförordning måste även Jordbruksverkets föreskrifter ses över och anpassas till den systematik och struktur som finns i den överordnade lagstiftningen. När det gäller regleringen av förebyggande och bekämpning av vissa smittsamma djursjukdomar påbörjades det arbetet under 2020 och har bland annat resulterat i föreskrifter (SJVFS 2021:48) om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar, som började gälla den 1 januari 2022.

De nu föreslagna ändringarna av föreskrifterna om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar anges innehålla följande delar:

- Införande av bestämmelser som rör förebyggande och bekämpning av åtgärdssjukdomar⁵ hos vattenlevande djur.
- Ändringar av vissa bestämmelser som rör förebyggande och bekämpning av åtgärdssjukdomar hos landlevande djur.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") samt till denna förordning antagna genomförandeförordningar och delegerade förordningar.

⁵ Med åtgärdssjukdomar avses enligt föreskriftsförslagets 1 kap 4 § sjukdom som kan överföras mellan djur eller mellan djur och människor och som tillhör någon av följande kategorier:

1. A-, B- och C-sjukdomar.

2. Sjukdomar som ska bekämpas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001.

3. Sjukdomar som ska bekämpas med stöd av epizootilagen (1999:657).

4. Sjukdomar som ska bekämpas med stöd av lagen (2006:806) om provtagningar på djur m.m.

Åtgärdssjukdomarna framgår av bilagan till föreskrifterna. Exempel på sjukdomar är boskapspest, epizootisk hematopoietisk nekros (EHN), rabies, mjältbrand, med flera.

I konsekvensutredningen anges att krav på åtgärder om misstanke om eller bekräftat utbrott av åtgärdssjukdomar förmedlas huvudsakligen genom enskilda beslut riktade till berörda aktörer eller sällskapsdjurshållare.

Regelrådet finner att beskrivningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I konsekvensutredningen anges att föreskriftsförslaget innebär en anpassning av regelverket på djurhälsoområdet till gällande EU-lagstiftning vad gäller åtgärder för sjukdomsbekämpning. Att inte ändra och uppdatera föreskrifterna på djurhälsoområdet enligt den systematik och struktur som finns i den överordnade lagstiftningen skulle medföra tolknings- och tillämpningsproblem för såväl Jordbruksverket som för berörda aktörer och djurhållare.

Vidare anges att föreskrifterna innehåller krav på åtgärder med syfte att förhindra smittspridning i samband med misstanke om eller ett bekräftat utbrott av en åtgärdssjukdom, nu både hos landlevande djur och hos vattenlevande djur. Bekräftade utbrott av smittsamma djursjukdomar medför kostnader för samhället för vidtagande av bekämpningsåtgärder. Även handeln med andra länder avseende djur och produkter av djur kan påverkas vid konstaterade utbrott. Slutligen anges att mot den bakgrunden är det viktigt att uppställda krav för att förhindra smittspridning får genomslag. Alternativa lösningar till de föreslagna föreskrifterna bedöms därför saknas.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar, liksom effekter av om någon reglering inte kommer till stånd, är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att de föreslagna föreskrifterna ska tillämpas vid förebyggande och bekämpning av så kallade åtgärdssjukdomar hos landlevande djur och hos vattenlevande djur. Åtgärder som kommer att vidtas enligt föreskriftsförslaget avser därmed både djursjukdomar som omfattas såväl av EU-rättslig reglering som av nationell lagstiftning. Att föreskriftsförslaget nu också inkluderar åtgärder vid misstanke om och bekräftat utbrott av åtgärdssjukdomar hos vattenlevande djur medför ingen annan bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen än den som gjordes i konsekvensutredningen till nu gällande föreskrifter.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I konsekvensutredningen anges att de nya föreskrifterna beräknas träda i kraft under 2023. Möjligheterna att upprätthålla Sveriges goda smittskyddsstatus kommer inte att påverkas under tiden till dess att de uppdaterade föreskrifterna finns på plats. Det förmedlas krav på åtgärder i samband med misstanke om eller bekräftat utbrott av en åtgärdssjukdom hos landlevande djur och hos vattenlevande djur huvudsakligen genom enskilda beslut till berörda aktörer eller sällskapsdjurshållare. Till dess att de uppdaterade föreskrifterna har trätt i kraft

kommer åtgärder för sjukdomsbekämpning att vidtas med stöd av nu gällande lagstiftning på området, i ljuset av regleringen i EU:s djurhälsolag.

Det anges att Jordbruksverket kommer att informera om de uppdaterade föreskrifterna på sin webbplats samt ge information i samband med direktkontakt med kunder.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande kan godtas för detta ärende. Vad gäller beskrivningen av behovet av speciella informationsinsatser anser Regelrådet att denna är något korthävdad, särskilt mot bakgrund av att små företag kommer att påverkas av förslaget. Det skulle kunna missgynna små företag om förslagsställaren endast informerar på webbplatsen samt i direktkontakt med kunder. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren tydliggjort om ytterligare informationsvägar varit behövliga. Med det sagt, kan den beskrivning som finns godtas.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande, liksom behovet av speciella informationsinsatser, är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att regleringen inte bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av företagsaspekter.

Vidare anges i konsekvensutredningen att bestämmelserna i föreskrifterna i huvudsak riktar sig till de som håller landlevande djur eller vattenlevande djur som potentiellt kan drabbas av en åtgärdssjukdom. Föreskriftsförslaget omfattar ändringar av de nu gällande bestämmelserna om åtgärder vid misstanke om och bekräftat utbrott av åtgärdssjukdomar hos landlevande djur och i detta avseende berör regleringen samma personkrets som angavs i konsekvensutredningen till tidigare föreskrifter.

Det anges att i föreskrifterna särskiljs vattenlevande djur och vattenbruksdjur. Vattenlevande djur innefattar fiskar, kräftor och blötdjur som hålls både i kommersiellt syfte och som sällskapsdjur av privatpersoner, medan vattenbruksdjur innefattar vattenlevande djur som hålls i kommersiellt syfte. I dagsläget finns det cirka 320 registrerade eller godkända vattenbruksanläggningar i Jordbruksverkets vattenbruksregister. Utöver dessa anläggningar bedöms att det finns cirka 1 000 aktörer som håller vattenlevande djur som kan drabbas av en åtgärdssjukdom men som är undantagna kraven på registrering och godkännande. Exempel på aktörer som undantas från kraven på registrering och godkännande är zoobutiker som säljer vattenlevande prydnadsdjur direkt till slutkund. Antal personer som är sysselsatta inom svenskt vattenbruk uppskattas till 406 personer.

Aktörer inom fiskodling påverkas av förslaget. Gällande kräftdjur anges att det finns totalt 25 aktiva anläggningar registrerade i Jordbruksverkets vattenbruksregister. Syftet med odlingarna är antingen fiskevård eller för konsumtion. De vanligaste vattenbruksanläggningarna som finns registrerade är dammar /jorddammar eller RAS-anläggningar (Recirculation Aquaculture Systems).

För blötdjur anges att det finns totalt 33 aktiva registrerade i Jordbruksverkets vattenbruksregister. Syftet med odlingarna är antingen en miljöåtgärd eller för konsumtion.

De vanligaste vattenbruksanläggningarna som finns registrerade är long-line (odling där man har långlina med odlingsband som musslorna växer på) eller stormaskiga när.

Gällande fisk anges att det finns totalt 194 aktiva anläggningar registrerade i Jordbruksverkets vattenbruksregister. Syftet med odlingarna kan vara allt från kompensation till konsumtion. De vanligaste vattenbruksanläggningarna som finns registrerade är dammar, kassar, recirkulerande system och tråg.

Utöver ovan nämnda aktörer anges att även zoobutiker och djurparker kan påverkas av förslaget. Det anges att det finns cirka 1200 företag inom zoobranschen och den genomsnittliga omsättningen per företag ligger på ungefär 5 miljoner kronor. Det genomsnittliga antalet anställda eller sysselsatta är 3-4 stycken per företag. Omsättningen anges variera mycket, där vissa företag ligger mellan 2-3 miljoner kronor per år och andra upp till 30 miljoner kronor per år i de stora butikerna. Ungefär 50 procent av företagen inom zoobranschen säljer levande djur och cirka en tredjedel av denna procentsats är försäljning av vattenlevande djur. Uppskattningsvis är omsättningen för försäljning av vattenlevande djur för hela branschen 225 miljoner kronor i Sverige.

Vidare anges att omsättningen för en djurpark kan uppgå till 50-60 miljoner per år (cirka 250 000 besökare ett normalår). Under 2019 uppgick det totala antalet besökare hos Svenska Djurparksförningens medlemmar till nio miljoner, vilket anges ge ett turist- och lokalekonomiskt värde som är enormt. Besöken på djurparkerna medför vanligen också bokade hotellnätter, restaurangbesök, och likande. En starkt nedräknad uppskattning från övriga delar av turismen visade på ett direkt samband på minst 170 miljoner kronor.⁶

Det anges att under perioden 2013-2021 har det endast förekommit ett fall av epizootisk sjukdom hos hållna vattenlevande djur i Sverige. Under samma tidsperiod har det förekommit 26 bekräftade fall av BKD samt sju fall av IPN genogrupp 2, vilket är sjukdomar som inte klassas som epizootier.

Vid ett bekräftat utbrott av en åtgärdssjukdom hos vattenlevande djur är det den som håller misstänkt eller bekräftat sjuka djur av berörda djurarter som direkt berörs av regleringen. Även den som innehar eller kommer i kontakt med kontaminerade produkter av djur kan komma att beröras. I de fall Jordbruksverket upprättar en restriktionszon (vid bekräftade utbrott på en anläggning som håller vattenbruksdjur, ett livsmedels- och foderföretag, en anläggning för animaliska biprodukter eller andra berörda platser, inklusive transportmedel) eller fastställer en smittad zon (vid bekräftade utbrott hos vilda vattenlevande djur) kan även andra än de som håller vattenlevande djur komma att beröras, till exempel andra djurhållare, de som transporterar djur eller djurprodukter, livsmedels- och foderföretag och allmänheten. Hittills har Sverige inte haft något utbrott av sjukdom hos vattenlevande djur som krävt upprättande av restriktionszoner eller fastställande av smittade zoner. Om så skulle bli fallet någon gång i framtiden kommer närmare bestämmelser om vilka krav och villkor som ska gälla i områdena behöva preciseras i kompletterande beslut eller föreskrifter eftersom vilka typer av krav och villkor som behövs varierar beroende på hur området och vattensystemet ser ut och vilken typ av anläggning som eventuellt drabbats.

⁶ Förslagsställaren anger att detta är enligt information från Svenska Djurparksförningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen anges att flera av bestämmelserna i de föreslagna föreskrifterna är ett genomförande av EU:s nya djurhälsolag vad gäller hanteringen av a-, b-, och vissa c-sjukdomar hos landlevande djur och hos vattenlevande djur. Till det kommer att vissa bestämmelser syftar till att göra hanteringen av övriga djursjukdomar som ska bekämpas i landet så lik hanteringen av a-, b-, och c-sjukdomar som det är lämpligt och möjligt. Förslaget anges inte medföra några väsentliga förändringar för djurhållare och aktörer i förhållande till hur hanteringen av misstankar om och bekräftade utbrott av de sjukdomar som betecknas som åtgärdssjukdomar har hanterats tidigare.

Vidare anges att förslaget omfattar bestämmelser som medför administrativa kostnader för företagen. Uträkningarna anges i många fall vara beroende av hur många restriktionszoner som upprättas under ett år, eftersom många av de administrativa kostnaderna bara är relevanta för företag som verkar i en upprättad zon. Antal utbrott per år av allvarliga djursjukdomar som kräver upprättande av zoner har varierat mycket under de senaste åren. Det anges att de senaste två åren har det bekräftats ett stort antal utbrott av högpatogen aviär influensa i landet, medan det tidigare har inträffat något eller några enstaka utbrott av den här typen av sjukdomar per år. Med tanke på det rådande smittläget behöver Jordbruksverket även fortsatt räkna med ett stort antal utbrott av högpatogen aviär influensa. Det är just högpatogen aviär influensa och Newcastlesjuka som är de sjukdomar som det regelbundet behöver upprättas zoner för, vilket gör att de styr uppskattningen av antalet utbrott. Jordbruksverket bedömer att det är rimligt att räkna med i genomsnitt sju utbrott om året som kommer att leda till upprättande av restriktionszoner.

Ansökan om att få vaccinera vissa fåglar i fångenskap mot högpatogen aviär influensa

I förslaget finns det en möjlighet att få tillstånd att vaccinera vissa fåglar i fångenskap (såsom djurparksdjur, djur av sällsynta raser, med mera) mot högpatogen aviär influensa, vilket annars är förbjudet. Bara en djurpark har ansökt om detta under 2022. Alla djurparker (totalt 19 i hela landet) omfattas av kravet på ansökan, men även företag som till exempel håller fåglar för vetenskapliga ändamål eller för bevarandesyfte. Uppskattningsvis bedöms cirka 40 företag som om de vill vaccinera sina fåglar skulle behöva lägga cirka 15 minuter vardera på en ansökan. Det är kanske inte nödvändigt för företagen att göra en årlig ansökan, men i det fallet skulle den sammanlagda årliga kostnaden för den administrativa bördan bli 1 580 kr baserat på den genomsnittliga lönen för djuruppfödare och djurskötare.

Djurhållaren/aktören ska upprätta en förteckning vid misstanke

Enligt EU:s djurhälsolag ska Jordbruksverket beordra och kontrollera att den berörda aktören förtecknar vissa data vid misstanke om en a-sjukdom. Jordbruksverket anser att kravet är relevant att ställa också vid misstanke om vissa andra åtgärdssjukdomar. Jordbruksverket kommer, efter en lämplighetsbedömning, endast begära in de uppgifter som bedöms vara nödvändiga med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Kravet på att berörda aktörer och sällskapsdjurhållare ska föra en förteckning över sin

besättning respektive sina sällskapsdjur bedöms kunna beröra i genomsnitt 20 företag om året. Siffran baseras på det antal misstankar som Jordbruksverket i genomsnitt har hanterat per år de senaste fem åren, av det slag som det är relevant att göra dessa förteckningar för. Uppgiften att sammanställa förteckningen bedöms ta cirka 15 minuter per företag att uppfylla. Den samlade kostnaden för de 20 företagen beräknas till 780 kr, baserat på aktuella uppgifter om den genomsnittliga lönen för en djuruppfödare och djurskötare.

Mottagaren av en transport ska kontrasignera förflyttningsdokument och sända det till Jordbruksverket och berörd länsstyrelse

I förslaget förtydligas att den som tar emot en transport av djur, produkter eller material från en anläggning där en åtgärdssjukdom har bekräftats eller från en skyddszon ska kontrasignera transportintyget samt sända intyget för kännedom till Jordbruksverket och berörda länsstyrelser. Regleringen innebär ett förtydligande av de nuvarande bestämmelserna på området. Syftet är att Jordbruksverket ska ha kontroll över de transporter som utförs från anläggningar där en åtgärdssjukdom har bekräftats samt från anläggningar i den upprättade skyddszone.

Kravet på intygande av uppgifter i samband med transport bedöms beröra i genomsnitt 12 företag per år, baserat på ett ungefärligt genomsnitt av transporter från en skyddszon och drabbade anläggningar per upprättad zon under 2021 samt uppskattningen ovan om att det kommer att läggas sju zoner per år. Intygandet beräknas till 15 minuter per företag att utföra. Kostnaden för företagen beräknas till 816 kr, baserat på aktuella uppgifter om genomsnittlig lön för en veterinär. Om det istället är slakteripersonal eller en saneringsarbetare på en destruktionsanläggning som utför uppgifterna beräknas kostnaderna uppgå till 168 respektive 180 kr, baserat på nämnda yrkesgruppers genomsnittliga lön.

Djurhållare /aktörer i en restriktionszon ska föra besöksjournal

Enligt EU:s djurhälsolag ska aktörer som håller berörda djurarter i en restriktionszon som upprättats på grund av ett utbrott av en a-sjukdom föra journal över besökare på anläggningen. Jordbruksverket anser att det är relevant att besöksjournaler förs på anläggningar i en restriktionszon oberoende av vilken åtgärdssjukdom det handlar om. Uppgifter om vilka personer som har besökt en anläggning är ett viktigt verktyg i samband med smittspårning och kravet anses därmed vara nödvändigt. Kravet bedöms beröra i genomsnitt cirka 200 företag om året, baserat på uppskattningen om sju upprättade restriktionszoner per år och det genomsnittliga antal företag som låg inom varje upprättad zon eller motsvarande område kring drabbade anläggningar (i de fall inga zoner lades) under utbrotten av högpatogen aviär influensa 2021 (28 företag per zon). Uppgiften att föra besöksjournal bedöms ta cirka tio minuter att uppfylla. Den samlade kostnaden för företag beräknas till 5 200 kr, baserat på aktuella uppgifter om genomsnittlig lön för en djuruppfödare och djurskötare.

Aktörer i en restriktionszon ska anmäla ökad sjuklighet eller dödlighet eller betydande produktionsminskningar

Det föreslås att aktörer i en restriktionszon ska anmäla ökad sjuklighet eller dödlighet eller betydande produktionsminskningar. Anmälningskravet har sin grund i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/687 och är relevant för alla sjukdomsutbrott där inrättande av restriktionszoner görs som ett led i bekämpningen. Det anges att ett telefonsamtal eller mail till Jordbruksverket vanligen räcker för att förmedla den önskade

informationen. Syftet med kravet är att Jordbruksverket ska få relevanta data för att kunna rikta övervakningen av sjukdomen till de besättningar eller djurgrupper i restriktionszonen som är viktigast att kontrollera. Detta bedöms beröra fem företag om året, baserat på en uppskattning om hur många företag som kommer att hamna inom en zon samt en uppskattning om hur många av dessa som kan komma att drabbas av ökad sjuklighet eller dödlighet under tiden då zonen är upprättad. En anmälan om ökad sjuklighet eller dödlighet bedöms ta cirka tio minuter att uppfylla, den samlade kostnaden för de fem företagen beräknas till 130 kr, baserat på en genomsnittlig lön för en djuruppfödare och djurskötare.

Provtagning av djur av berörda arter i en restriktionszon ska godkännas av Jordbruksverket
Enligt förslaget ska, utöver sådan provtagning som görs för att bekräfta förekomst av aktuell djursjukdom, all provtagning på djur av berörda arter på anläggningar i restriktionszonen godkännas av Jordbruksverket. Syftet med bestämmelsen är att potentiellt smittförande material inte ska spridas utanför restriktionszonen samt att Jordbruksverket ska ha kontroll på smittskyddsläget i restriktionszonen. Detta har sitt ursprung i kommissionens genomförandeförordning. Kravet bedöms i genomsnitt beröra fem företag om året baserat på hur många företag som i genomsnitt ligger inom en restriktionszon per år och en bedömning av hur stort antal av dessa som kan komma att ha behov av provtagning. En ansökan bedöms ta cirka tio minuter att uppfylla. Den totala kostnaden för dessa företag beräknas till 130 kronor, baserat på den genomsnittliga lönen för en djuruppfödare och en djurskötare.

Krav på inrapportering av produktionsdata för anläggningar i en restriktionszon som har upprättats med anledning av ett utbrott av högpatogen aviär influensa och Newcastle sjuka

En administrativ börda anges tillkomma för de landlevande djuren, eftersom det nya föreskriftsförslaget återinför kravet på att rapportera in produktionsdata i en restriktionszon som har upprättats på grund av ett utbrott av högpatogen aviär influensa. Djurhållare på de anläggningar som ligger i en skyddszon (som är en del av den upprättade restriktionszonen) som har upprättats på grund av bekräftat utbrott av antingen högpatogen aviär influensa eller Newcastle sjuka ska rapportera in produktionsdata i enlighet med Jordbruksverkets instruktioner. Detta anges i praktiken innebära att en daglig rapportering från de kommersiella anläggningarna i skyddszonen ska göras under de 21 dagar som zonen är upprättad. Enligt Jordbruksverket är det rimligt att räkna med sju utbrott om året i kommersiella anläggningar, vilket följaktligen skulle leda till krav på inrapportering av produktionsdata från de anläggningarna som befinner sig i skyddszonerna. Enligt erfarenheter från utbrotten 2021 finns det i genomsnitt knappt två kommersiella anläggningar i varje upprättad skyddszon. Kravet på inrapportering av produktionsdata för anläggningar som ligger inom de upprättade skyddszonerna bedöms i genomsnitt kunna beröra 12 företag om året. Rapporteringen av produktionsdata bedöms ta cirka tio minuter per dag att utföra och för med sig en total tidsåtgång för berörda aktörer motsvarande en kostnad på 7 659 kr per år baserat på aktuella uppgifter om genomsnittlig timlön för djuruppfödare och djurskötare.

Ansökan om tillstånd för förflyttningar inom, till, och från en restriktionszon

Enligt förslaget går det att få tillstånd för vissa förflyttningar till, inom och från en restriktionszon, efter ansökan hos Jordbruksverket. Det är inte bara företag inom en upprättad zon som berörs utan även företag utanför zonen som ska flytta djur till anläggningar inom zonen. Ofta krävs flera tillstånd eftersom flera parter kopplade till förflyttningen blir berörda. Det anges att som mest kan den mottagande anläggningen, den avsändande anläggningen och den som utför transporten behöva varsitt tillstånd beroende på var anläggningarna ligger och om transporten utförs av ett separat transportföretag eller inte.

Det anges att eventuellt behöver varje berörd inkomma med separata ansökningar, vilket gör att upp till tre ansökningar skulle kunna bli nödvändiga för en enda förflyttning. Anledningen till de många tillstånden är att det till varje tillstånd vanligen kopplas villkor om bland annat rengöring och övriga biosäkerhetsåtgärder kopplade till de djur eller produkter som transporteras och som ska uppfyllas på den avsändande anläggningen, under transporten och på den mottagande anläggningen.

Det anges att den mest rättvisande uppskattningen om hur många företag som berörs av bestämmelserna i detta avseende görs genom att utgå från det genomsnittliga antalet tillstånd som utfärdades i de restriktionszoner som upprättades i samband med utbrotten av högpatoget aviär influensa och Newcastlesjuka under 2021 och det antal företag som var berörda då. Tillsammans med uppskattningen om att cirka sju restriktionszoner kan behöva upprättas årligen ger det cirka 35 berörda företag per år, varav hälften transportföretag och hälften en avsändande eller mottagande anläggning (såsom uppfödare, slakterier, äggkläckerier, äggpackerier). I genomsnitt har Jordbruksverket gett ungefär ett tillstånd per företag. Varje företag behöver därmed göra cirka en ansökan, vilket uppskattas ta cirka 15 minuter. Det ger en samlad administrativ börda motsvarande 1 656 kr baserat på den fördelning som Jordbruksverket har sett mellan olika typer av berörda företag och aktuella löneuppgifter för berörda yrkesgrupper (slaktare, transportledare, transportsamordnare, uppfödare och skötare av lantbrukets husdjur).

Dokumentation av rengöring och desinfektion av transportmedel som används vid förflyttningar av djur och produkter inom en restriktionszon

I förslaget finns ett krav på dokumentation av rengöring och desinfektion av de transportmedel som används för förflyttning av berörda djurarter och produkter av dem till, inom och från restriktionszonen. Jordbruksverket utgår från de tillstånd som utfärdades i samband med utbrotten 2021 och gör uppskattningen att ungefär 16 transportörer årligen skulle få Jordbruksverkets tillstånd att utföra transporter med koppling till anläggningar i upprättade restriktionszoner. Tillståndens utformning varierar mycket. De kan gälla för en transport men de kan också gälla för upprepade transporter under ett par dagar upp till hela perioden fram till dess att restriktionszonen hävs. Beroende på vilka företag som har hamnat i zonen har Jordbruksverket gett tillstånd som gällt för mellan 5 och över 40 transporter per zon. En ungefärlig uppskattning av antalet transporter med tillstånd per år skulle därför uppgå till 245 stycken, vilket ger 15 transporter per företag. Dokumentationen av rengöringen och desinfektionen uppskattas ta ett par minuter per transport och därmed cirka 30 minuter sammanlagt per företag.

Förutom de transporter som utförs med tillstånd tillkommer de transporter som passerar genom restriktionszonerna utan krav på tillstånd. Sådana transporter sker utan något krav på rapportering och Jordbruksverket får därför inte kännedom om dem. För att ta höjd för dessa transporter uppskattas att ytterligare 16 transportörer berörs och att dessa också lägger 30 minuter på dokumentationen.

Det ger totala administrativa kostnader motsvarande 2 816 kr baserat på den genomsnittliga lönen för en lastbilsförare.

Journalföring av uppgifter vid en transport med tillstånd att utföras inom, till och från en restriktionszon

Den som har fått Jordbruksverkets tillstånd att utföra transporter till en anläggning i en restriktionszon ska enligt förslaget journalföra vissa uppgifter om transporten. Det uppskattas handla om 16 transportörer som utför i genomsnitt 15 transporter var. Jordbruksverket uppskattar att journalföringen tar fem minuter per transport, vilket ger en administrativ kostnad för företagen motsvarande 3 520 kr baserat på den genomsnittliga lönen för en lastbilsförare.

Aktörer i en smittad zon ska anmäla ökad sjuklighet eller dödlighet eller betydande produktionsminskningar

Enligt förslaget ska aktörer som ansvarar för en anläggning i en smittad zon, som upprättats med anledning av ett utbrott av en åtgärdssjukdom hos vilda landlevande djur, anmäla ökad sjuklighet eller dödlighet eller betydande produktionsminskningar hos de hållna djuren av berörda djurarter som finns på anläggningen. Motsvarande rapporteringskrav finns för anläggningar i en restriktionszon som upprättats på grund av utbrott hos hållna landlevande djur. Jordbruksverkets bedömning är att det inte kommer att läggas smittade zoner särskilt ofta, men om och när det blir aktuellt skulle flera anläggningar kunna beröras. För att göra en uppskattning av de administrativa kostnaderna har Jordbruksverket räknat med att i genomsnitt ett företag per år skulle beröras. Att ansöka om ett sådant tillstånd bedöms ta cirka tio minuter, de administrativa kostnaderna blir därmed sammanlagt 26 kr per år för företagen, baserat på aktuella löneuppgifter för djuruppfödare och djurskötare.

Ansökan om tillstånd att i ett högriskområde för högpato-gen aviär influensa släppa ut fjäderfä som hålls i syfte att vidmakthålla fjäderviltstammen

Enligt förslaget krävs Jordbruksverkets tillstånd för att få släppa ut fjäderfä som hålls i syfte att vidmakthålla stammen av fjädervilt i ett upprättat högriskområde för högpato-gen aviär influensa. Den exakta utbredningen av det högriskområde som brukar upprättas under vinterhalvåret varierar men området omfattar stora delar av södra Sverige. Enligt Jordbruksverkets register finns det 92 företag inom det område som högriskområdet brukar omfatta som håller fasaner, raphöns eller gräsänder. Det uppskattas ta cirka 15 minuter att skriva en ansökan för att få det tillstånd som krävs, vilket ger en total administrativ kostnad för företagen motsvarande 3 634 kr, baserat på den genomsnittliga lönen för en djuruppfödare och djurskötare. Jordbruksverket tillägger att det historiskt inte har funnits något stort intresse för att släppa ut dessa fåglar under den säsong då högriskområden brukar upprättas.

Journalföring i samband med frisläppande i ett högriskområde för högpato-gen aviär influensa av fjäderfä som hålls i syfte att vidmakthålla fjäderviltstammen

Den som har fått tillstånd att sätta ut fjäderfä som hålls i syfte att vidmakthålla stammen av fjädervilt, i ett högriskområde för högpato-gen aviär influensa, ska journalföra vissa uppgifter i samband med frisläppandet. Det bedöms ta cirka fem minuter att journalföra uppgifterna och för de uppskattningsvis 92 företag som berörs blir de administrativa kostnaderna 1 211 kr, baserat på genomsnittlig lön för en djuruppfödare och en djurskötare.

Aktören ska journalföra besök och förflyttningar vid misstanke hos vattenbruksdjur

Vid misstanke om en åtgärdssjukdom hos vattenbruksdjur ska aktören journalföra besök och förflyttningar till och från anläggningen. Baserat på antal misstankar som Jordbruksverket får kännedom om årligen berör det i genomsnitt sex företag om året och beräknas ta cirka tio minuter per företag, vilket ger en samlad kostnad på 156 kr för de berörda företagen. Eftersom Jordbruksverket saknar statistiska uppgifter om timlön för den specifika kategorin fiskodlare och fiskare baseras uträkningen på den genomsnittliga lönen för djuruppfödare och djurskötare.

Aktören ska upprätta en förteckning vid misstanke hos vattenbruksdjur

Enligt EU:s djurhälsolag ska Jordbruksverket beordra och kontrollera att den berörda aktören förtecknar vissa data vid misstanke om en a-sjukdom hos vattenbruksdjur. Jordbruksverket anser att kravet är relevant att ställa också vid misstanke om andra åtgärdssjukdomar hos vattenbruksdjur. Jordbruksverket kommer, efter en lämplighetsbedömning, endast begära in de uppgifter som bedöms vara nödvändiga med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Detta bedöms kunna påverka i genomsnitt sex företag per år, baserat på det antal misstankar som Jordbruksverket hanterar per år. Kravet bedöms ta cirka 15 minuter per företag att fylla. Den samlade kostnaden för de sex företagen beräknas till 234 kr, baserad på genomsnittlig lön för en lastbilsförare.

Ansökan om tillstånd att flytta vattenlevande djur och produkter av sådana från en smittad zon

Det krävs tillstånd för att flytta vattenlevande djur och produkter av sådana djur från en smittad zon, som upprättats på grund av ett utbrott hos vilda vattenlevande djur. Det anges inte vara vanligt att smittade zoner läggs och uppskattningen av de administrativa kostnaderna har beräknats utifrån att i genomsnitt ett företag per år skulle komma att beröras. En ansökan om ett tillstånd för förflyttning bedöms ta cirka 15 minuter. De administrativa kostnaderna blir sammanlagt 39 kr per år för företagen, baserat på genomsnittliga löneuppgifter för en lastbilsförare.

De administrativa kostnaderna bedöms därmed öka med 29 502 kr, när samtliga delförslag ovan summeras.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på företagens administrativa kostnader är godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Som framgår ovan saknas det en beskrivning utifrån 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det hade varit önskvärt att synliggöra förslagets effekter även utifrån nämnda företagsaspekter. Såvitt Regelrådet kan bedöma förslaget medför det främst administrativa kostnader, men däremot inte i samma utsträckning andra kostnader. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren tydliggjort detta med en kort information. Med det sagt, kan en utelämnad beskrivning godtas i detta ärende. Vad gäller förslagets verksamhetspåverkan vill Regelrådet betona det samma – det hade varit önskvärt med information även i denna del. Regelrådet kan dock av remissen i stort förstå vilken verksamhetspåverkan som kommer att uppstå.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av förslagets påverkan på företagens andra kostnader, liksom verksamhet, i detta ärende är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen anges att alla företag som berörs av den föreslagna regleringen avseende både landlevande djur och vattenlevande djur påverkas på samma sätt, oberoende av deras storlek, och regleringen bedöms därför inte påverka konkurrensförhållandena för företagen.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Regelrådet ifrågasätter visserligen inte förslagsställarens bedömning i sak, men vill ändå betona att trots att en reglering ser ut och ska tillämpas på samma sätt för samtliga företag som omfattas av respektive del av regleringen, kan effekterna av regleringen falla olika ut beroende på företagens förutsättningar. Omständigheter som exempelvis företagens storlek, geografiska och andra externa förutsättningar, kan påverka företagen på olika sätt. Det hade varit önskvärt med sådana beskrivningar i konsekvensutredningen. Med det sagt, kan förslagsställarens beskrivning godtas för detta ärende.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Som framgår ovan saknas det en beskrivning utifrån 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det finns därmed inte någon beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden. Regelrådet har heller inte för egen del kunnat utläsa någon sådan påverkan. En utelämnad beskrivning kan därför godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i detta ärende är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Som framgår ovan saknas det en beskrivning utifrån 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det saknas därmed även en beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning. Förslagets effekter hade tydliggjorts om en sådan beskrivning hade funnits med. Såvitt Regelrådet förstår förslaget hade det varit svårt att ta särskilda hänsyn till små företag och eventuella undantag för små företag skulle sannolikt kunna få långtgående konsekvenser. Även om det hade varit önskvärt med förslagsställarens tydliggörande i denna del, kan en utelämnad beskrivning godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av om särskilda hänsyn kan tas till små företag vid reglernas utformning i detta ärende är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Som framgår ovan har förslagsställaren bedömt att regleringen inte får effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning utifrån 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Som även framgår ovan, så finns det likvärliga beskrivningar gällande vissa, men inte samtliga, företagsaspekter i konsekvensutredningen. I den sammantagna bedömningen tar Regelrådet hänsyn till såväl beskrivningarna av förslagets effekter som en proportionalitetsbedömning av förslagets effekter, utifrån syftet med regleringen. Regelrådet vidhåller att en beskrivning, även om kortfattad, utifrån 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning hade tydliggjort förslagets effekter för företagen gällande samtliga sådana aspekter. Såvitt Regelrådet kan bedöma det nu remitterade förslaget uppstår de främsta, och direkta, effekterna på företagens administrativa kostnader. Beskrivningen av de administrativa kostnaderna är enligt Regelrådets bedömning utförlig. Trots visst utrymme för förbättringar kan därför konsekvensutredningen sammantaget anses uppfylla kraven.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 8 mars 2023.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Garinder Eklöv
Föredragande